

УДК 681.527.2

Шиян Д.С.<sup>1</sup>,

Тітова К.О.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup> студ. гр. Ю-119м НУ «Запорізька політехніка»

## **ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ В УКРАЇНІ**

Дискусійним є питання про строки застосування адміністративно-господарських санкцій. Як слушно зауважує Д.М. Лук'янець, проблемним є

визначення дня порушення для застосування таких санкцій [1], оскільки днем порушення можна вважати будь-який день, упродовж якого існують ознаки правопорушення.

За таких умов особа, уповноважена застосовувати санкції, завжди має шість місяців для застосування санкцій, бо день виявлення ототожнюється з днем порушення. Крім того, правовідносини, що виникають при застосуванні адміністративно-господарських санкцій, регулюються розгалуженою системою нормативно правових актів, що налічує більш ніж 100 законів та підзаконних актів і породжує гострі проблеми у застосуванні цих санкцій на практиці. Так, можливість застосування адміністративно-господарських санкцій у зовнішньоекономічній діяльності прямо передбачена ч. 3 ст. 383 Господарського кодексу у випадку виконання зобов'язань, що впливають із зовнішньоекономічних договорів (контрактів), не зареєстрованих в установленому законом порядку [2]. Водночас Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» застосування таких санкцій урегульоване опосередковано: у ст. 37 Закону мова йде про спеціальні санкції «за порушення цього або пов'язаних з ним законів України», причому санкції, зазначені у цій статті, можуть бути застосовані до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності або іноземних суб'єктів господарської діяльності протягом трьох років з дня виявлення порушення законодавства [3]. Не можна не звернути уваги на неточне формулювання положень вказаної статті: наприклад, подовження дії тимчасового зупинення зовнішньоекономічної діяльності здійснюється виключно за рішенням суду. При прийнятті рішення щодо подовження дії тимчасового зупинення зовнішньоекономічної діяльності суд зазначає термін, на який подовжено дію цієї санкції. Але ж, відповідно до ч. 2 ст. 251 Цивільного кодексу України, терміном є певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення і визначається календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати [4]. Тому ст. 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» потребує змін, адже дія санкції строкового характеру може бути продовжена лише на певний строк, зі спливом якого дія санкції буде скасована, а не на термін [3]. Однак адміністративні суди тлумачать вказану статтю доволі розширено й часто продовжують дію тимчасового зупинення зовнішньоекономічної діяльності до настання певної події, яка може й не настати, наприклад, до повернення виручки в іноземній валюті тощо.

Серед суб'єктів, наділених компетенцію щодо застосування адміністративно-господарських санкцій, окрім суду, можна назвати й інші державні органи, наприклад, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, застосовується зупинення дії або анулювання

спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами. Фонд державного майна України здійснює анулювання сертифіката суб'єкта оціночної діяльності, Міністерство внутрішніх справ України – анулювання ліцензії на охоронну діяльність та ін. У багатьох випадках компетенція щодо застосування господарських санкцій визначена не у законах, а підзаконних нормативно-правових актах, що не відповідає положенням Господарського кодексу України [5, с. 40].

На нашу думку, доцільним є прийняття окремого закону, який би містив перелік суб'єктів, що мають право застосовувати господарські санкції (окрім суду); перелік цих санкцій, підстави і процедуру їх застосування, чітко врегульовував строки їх застосування. Прийняття такого закону сприяло б, з одного боку, систематизації законодавства про господарські санкції, а з іншого, виконувало б гарантійну функцію щодо забезпечення належної реалізації, захисту й охорони економічних інтересів держави.

Таким чином, доцільним є прийняття окремого закону, який би містив перелік суб'єктів, що мають право застосовувати господарські санкції (окрім суду); перелік цих санкцій, підстави і процедуру їх застосування, чітко врегульовував строки їх застосування. Прийняття такого закону сприяло б, з одного боку, систематизації законодавства про господарські санкції, а з іншого, виконувало б гарантійну функцію щодо забезпечення належної реалізації, захисту й охорони економічних інтересів держави.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Лук'янець Д.М. Про правову природу адміністративно-господарських санкцій. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 3. С. 10–15.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV (з наступними змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII (з наступними змінами). *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 377.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (з наступними змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
5. Господарське право : навчальний посібник / Жук Л.А., Жук І.Л., Неживець О.М. Київ: Кондор, 2003. 400 с.